

Actuele ontwikkelingen bij de Noord-Hollandse Omgevingsdiensten

Algemene ontwikkelingen in het VTH-stelsel

De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH), zijn belangrijke instrumenten in het beschermen en verbeteren van de leefomgeving. Deze taken worden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten. De afgelopen jaren is er veel veranderd op het gebied van VTH. De Omgevingswet trad in werking, onze Omgevingsverordening is vernieuwd, we ontwikkelen beleid voor een gezonde leefomgeving in Noord-Holland en onze visie en strategische sturing op de inzet van de VTH-instrumenten zijn verankerd in een Nota uitvoering en handhaving. Daarnaast is de afgelopen twee jaar – naar aanleiding van de adviescommissie VTH (Van Aartsen) – in het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) landelijk samengewerkt om te komen tot een effectief, slagvaardig en toekomstvast stelsel. Een van de thema's binnen het IBP VTH is de robuustheidscriteria voor toekomstbestendige omgevingsdiensten. 3 van de 4 Noord-Hollandse OD's zijn nu niet robuust en hebben een plan van aanpak ingediend waarin staat welke stappen ze zetten om voor 1 april 2026 wel robuust zijn. Ook heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid aangegeven dat omwonenden erop moeten kunnen vertrouwen dat de overheid zich verantwoordelijk voelt en zorg draagt voor een gezonde leefomgeving. Hiertoe moet het bevoegd gezag de mogelijkheden binnen het systeem van normering en VTH beter benutten. Deze punten nemen we mee in ons beleid voor een gezonde leefomgeving en onze VTH-aanpak en we dragen bij aan de Actieagenda Industrie en Omwonenden van het Rijk.

Tegelijkertijd wordt het werk van de omgevingsdiensten in aard, omvang en complexiteit meer door de toenemende samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven en (conflicterende) vragen vanuit de samenleving. Daardoor is er veel behoefte aan, maar ook veel concurrentie, om geschikte arbeidskrachten. Daarnaast staan met name gemeenten, maar ook de provincies en het Rijk voor een bezuinigingsopgave.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

In 2024 is de voorbereiding gestart voor intensivering van de samenwerking tussen de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten. Het doel is inzicht te verkrijgen in het samenwerkingspotentieel: Wat zijn de relevante onderwerpen en wat zijn de juiste samenwerkingsvormen? Dit zal in 2025 leiden tot actualisatie van de huidige Samenwerkingsagenda 2022–2024. Een aantal belangrijke ontwikkelingen binnen de OD NZKG worden hieronder uitgelicht.

Tata:

De grip vanuit toezicht en handhaving bij Tata leidt momenteel tot het doorlopen van diverse juridische trajecten (Lasten onder dwangsom en aanzeggingen), waarbij de betrokkenheid en de belangstelling vanuit de omgeving onverminderd is. Gelijktijdig wordt er met behulp van maatwerkafspraken vanuit het Rijk, gewerkt aan het vergroenen van de staalproductie (Groen Staal). Naar verwachting volgt dit jaar de aanvraag Groen Staal. Om de aanvraag te behandelen is in de Kaderbrief voor 2026 extra budget aangevraagd. Tenslotte wordt er gewerkt aan het ambtshalve aanpassen van de vergunning, waarin in voorschriften Financiële Zekerheid gesteld kan worden voor een eventuele bedrijfsbeëindiging of een incident.

Meer Meten:

Om invulling te kunnen geven aan de motie 107–“Robuust meten en monitoren door de omgevingsdienst” wordt in de Kaderbrief om structureel € 395.000 extra gevraagd. Doel is om, met het oog op de beleidsontwikkelingen Gezonde Leefomgeving, de metingen te intensiveren. Tevens wordt onderzocht hoe de onafhankelijke meetdienst (landelijk of provinciaal) kan worden opgetuigd. Afhankelijk hiervan zal vanaf 2027 meer inzet nodig zijn voor het intensiveren van de metingen.

ZZS:

Er zal steeds meer inspanning nodig zijn om meer inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid en de emissies van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) bij bedrijven.

De wettelijke instrumenten hiervoor zijn de informatieplicht en (voor vergunningplichtige bedrijven) ook het vermijdings- en reductieprogramma (VRP). In het VRP doet het bedrijf onderzoek naar de mogelijkheden voor het vermijden of reduceren van emissies naar lucht en water (indirecte lozingen), inclusief een plan van aanpak van het bedrijf. Gezien de grootte van het bedrijvenbestand doet de OD NZKG dit op een risico-gestuurde manier, waarbij branchetype (gericht op de milieubelastende activiteit), milieuzwaarte, risicofactoren, omgevingstype (prioriteit voor bedrijven nabij woongebied) in het kader van gezondheid en expert judgement de belangrijkste criteria zijn.

De lijst van ZZS is continue aan verandering onderhevig. Zo is in november 2024 alle PFAS als ZZS geclassificeerd, waar dit eerder niet zo was. Bij de uitvoering van de ZZS-verplichtingen zal met wijzigingen in de ZZS-lijst risicogestuurd rekening worden gehouden.

Energiebesparing:

Energiebesparing is belangrijk om Nederland vóór 2050 energieneutraal te maken. De focus ligt op het stimuleren van bedrijven om daadwerkelijk energiebesparende maatregelen te doorvoeren. De OD NZKG houdt toezicht op nalevering van zowel het Bouwbesluit (BBL), als de Wet milieubeheer (BAL, BBL) als de Waterwet (BAL).

Er zijn controles uitgevoerd, bedrijven aangeschreven en zijn ingediende rapportages beoordeeld in het kader van de informatie- en onderzoeksplicht. De invoering van de Omgevingswet bracht veranderingen met zich mee.

In 2024 heeft de OD NZKG de Prio50 aanpak geïntroduceerd. Het doel van deze aanpak is om via datagestuurd toezicht de doelmatigheid van het toezicht te verhogen en inzicht te krijgen en te geven in de energiebesparingsprestatie van de grootste energieverbruikers. De invoering van deze aanpak heeft ervoor gezorgd, dat nagenoeg alle bezochte bedrijven een verschuiving naar een hogere voortgangscategorie hebben bereikt.

Voor landelijke kennisdeling is OD NZKG bij een aantal werkgroepen betrokken.

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

De Omgevingsdienst Noord Holland Noord is niet robuust op de onderdelen data-analisten, innovatiebudget en opleidingsbudget. De financiële dekking voor uitvoering van het vastgestelde Plan van Aanpak Robuustheid is door de gemeentelijke deelnemers onthouden. Daarnaast hebben gemeenten de Omgevingsdienst een bezuinigingsopgave gevraagd van 3% tot 5%. Komend jaar wil de Omgevingsdienst een besluit nemen op welke wijze robuust te worden, al dan niet door middel van fusie of versterkte samenwerking. Bekend knelpunt in deze omgevingsdienst is dat ze sterk gericht is op de uitvoering van haar vth-taken maar beperkt is in haar bedrijfsmatige en

beleidsondersteunende functie en beperkt is in haar dienstverlenende ambitie, overeenkomstig de Omgevingswet. De ambities in de vastgestelde U&H strategie op advisering en dienstverlening zullen door het gebrek aan gemeentelijke financiën niet voor deze taken versterkt worden. Naast de overgebleven bodemtaken uit de Warme Overdracht vallen de overige taken van de provincie onder de zogenaamde Plustaken. Voor de provinciale taken is de uitvoering op orde en werken we met de gevraagde financiën uit de Kadernota aan versterking van de beleidsondersteunende en adviserende functie overeenkomstig de Omgevingswet voor onze provinciale taken.

Omgevingsdienst IJmond

De Omgevingsdienst IJmond is momenteel ontwikkeling van de hele organisatie, waarbij het doel is om de dienst op lange termijn toekomstbestendig te maken. Er vinden diverse herijkingen plaats: Gemeenschappelijke Regeling en DVO structuur, de financiële systematiek en benodigde capaciteit t.o.v. het huidige takenpakket. In 2026 zullen de werkzaamheden hiervoor doorlopen en de (financiële) gevolgen van de gemaakte en nog te maken keuzes duidelijker worden. Hiervoor vallen in 2026 naast de nu genoemde bijdrage in de begroting, nog aanvullende aanvragen via begrotingswijziging(en) te verwachten. Bij elkaar gaat het om zowel incidentele kosten vanuit het ontwikkeltraject, als ook structurele kosten voor uitbreiding in taken/taakomvang en facilitaire zaken. Belangrijkste posten hierin zijn: aanvullingen op het opleidingsbudget (t.b.v. kennisniveau medewerkers), organisatorische kosten (o.a. ICT) en onderhoud van het kantoorpand, extra inzet voor aanpak van achterstanden en verlichting werkdruk, verbeteren sturingsinformatie en toename van advisering onder de Omgevingswet en ruimtelijke opgaven.

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

De Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek werkt nog aan enkele punten om te kunnen voldoen aan alle robuustheidseisen van het InterBestuurlijk Programma VTH per 1 april 2026. Daarvoor is in de begroting het budget verhoogt voor noodzakelijke investering in ICT systemen. Daarnaast wordt hun takenpakket uitgebreid met een volgend pakket van nieuwe basis-/wettelijke verplichte taken. Niet alles kan direct gerealiseerd worden en daarom is voorzien dat van 2025 t/m 2027 er jaarlijks een paar onderwerpen bij komen. Voor 2026 gaat het om casemanagement vergunningen, ketentoezicht, Zeer zorgwekkende stoffen en werkgebonden personenmobiliteit. Gezien er door het bestuur in 2025 nog keuzes te maken zijn over het uitvoeringsniveau van de nieuwe taken én de verdeling van deze kosten over de deelnemers, verwachten we dat er wijzigingen zullen optreden t.o.v. de in de begroting vermelde kosten. Dit zal dan t.z.t. middels een begrotingswijziging 2026 voorgedragen worden.